

بررسی معاونت در جرم

تعریف لغوی معنای معاونت در جرم همان کمک کردن به مجرم در عمل مجرمانه اوست. امکان دارد کسی بی آنکه در عملیات اجرایی جرم شرکت داشته باشد، به طرق مختلف، دیگری یا دیگران را در ارتکاب عمل مجرمانه یاری کند. معاون غالباً خارج از میدان عملیات اجرایی جرم قرار دارد.

بررسی معاونت در جرم

مصادیق معاونت در جرم در قانون جزا

ماده ۴۳ قانون مجازات اسلامی چنین مقرر می دارد:

اشخاص زیر معاون جرم محسوب می شوند :

- ۱- هر کس دیگری را تحریک یا ترغیب یا تهدید یا تطمیع به ارتکاب جرم نماید و یا بوسیله دسیسه و فریب و نیرنگ موجب وقوع جرم شود .

۲- هر کس با علم و عمد وسایل ارتکاب جرم را تهیه کند و یا طریق ارتکاب آنرا با علم به قصد مرتکب ارائه دهد.

۳- هر کس عالماً □ عامداً وقوع جرم را تسهیل نماید.

مصادیقی را که ماده فوق الذکر بر شمرده است میتوان به صورت ذیل دسته بندی

نمود :

- تحریک
- ترغیب
- تهدید
- تتمیع
- دسیسه و فریب و نیرنگ
- تهیه وسایل ارتکاب جرم
- ارائه طریق ارتکاب جرم
- تسهیل وقوع جرم

از یک نظرگاه کلی می توان معاونت در جرم را به دو نوع مادی و معنوی قابل تقسیم دانست .

تهدید و تتمیع و دسیسه و نیرنگ و ارائه طریق ارتکاب جرم از مصادیق معاونت معنوی می باشد و تهیه و واگذاری وسایل و همین طور تسهیل وقوع جرم قبل یا مقارن با عمل از مصادیق معاونت مادی محسوب می شوند .

تحریک : تحریک کننده به کسی گویند که بی آنکه در عمل مادی جرم دخالتی کند محرک فاعل جرم به عناوین مختلف در ارتکاب بزه است .

ترغیب : ترغیب غالباً تحریکی است که شوق و تمایلی را در مباشر جرم برای ارتکاب بزه ایجاد می کند .

تهدید : تحریکی است که می تواند از طرق مختلف فاعل جرم را به ارتکاب آن وادار سازد .

تتمیع : تتمیع غالباً با تحریک احساس طمع و آز افراد انجام می شود و بیشتر جنبه مادی دارد .

دسیسه ، فریب و نیرنگ : زمینه چینی ، مکر و خدعه به نحوی که مباشر یا شریک جرم را آن چنان تحت تاثیر قرار دهد که به واسطه آنها به جرمی دست بزند .

تهیه وسایل ارتکاب جرم : گاه ممکن است هیچ یک از موارد ذکر شده فوق به وجود نیاید اما معاون وسایل ارتکاب بزه را فراهم کند . مثلاً کلیدی برای سارق بسازد .

تسهیل وقوع جرم : کسی که با عمل خود وقوع جرم را تسهیل کند □ مثل آنکه به نفع کلاهبرداری تبلیغ

کند یا موانعی را از پیش پای مجرم بردارد تا او بتواند به آسانی جرم را انجام بدهد .

معاونت در جرم در فقه اسلامی

در میان فقها برخی از ایشان معاونت در جرم را تعریف نموده اند که ذیلا به بعضی اشاره مینماییم :

مرحوم شیخ انصاری در مکاسب محرمة می فرمایند :

ان الاعانه هو فعل بعض مقدمات فعل الغير بقصد حصوله منه لا مطلقا.

معاونت عبارت است از انجام دادن برخی از مقدمات فعل حرام به قصد ایجاد آن حرام ، نه مطلق انجام دادن آن مقدمات .

۲- مرحوم میرزای نایینی در کتاب مکاسب و البیع معاونت را این گونه تعریف نموده اند :

ان مفهوم الاعانه عبارة عن فعل ما يتمكن به الغير من ايجاد ما هو مطلوبه ... كما ناوله السوط للظلم

معاونت عبارت است از هر عملی که توسط آن شخصی دیگر را یاری نموده و او را در رسیدن به هدفش قادر سازد مثل دادن شلاق به شخص ظالم .

۳- مرحوم محقق اردبیلی در آیات الاحکام در مورد معاونت در جرم در آیه کریمه ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان می فرمایند: الظاهران المراد الاعانه علی المعاصی مع القصد او علی الوجه الذی یصدق انها اعانه مثل ان یطلب الظالم العصامن شخص لضرب مظلوم فیعطیه اياه او یطلب القلم لکتابه ظلم فیعطیه اياه و نحو ذلك مما یعدمونه عرفا .

مرحوم محقق اردبیلی چنین فرموده اند : مراد از اعانه در اثم در آیه کریمه کمک کردن بر انجام معاصی است به همراه قصد یا بنا بر صورتی که صدق کند که این عمل کمک کردن بر اثم است .

مثل این که شخصی ظالمی چوبی را از شخصی طلب کند به جهت کتک زدن مظلومی ، و شخص چوب را به دست او بدهد ، یا این که طلب کند قلمی را به جهت نوشتن فرمان ظالمانه ای و شخص هم قلم را به او بدهد و امثال این موارد که عرفا صدق معاونت از نظر عرف خواهد کرد .

۴- مرحوم میرزا حسن بجنوردی در قواعد الفقهیه معاونت را به صورت ذیل تعریف نموده اند : اما الاعانه فهی بمعنی المساعده و المساعد له فی فعله و اشغاله ... فالمراد من الاعانه علی الاثم :

مساعده الاثم فی الاثم الذی یصدر منه و ذلك بايجاد جميع مقدمات الحرام الذی یرتکبه او بعضیها.

اعانت از نظر لغت به معنای کمک کردن آمده است ... مراد از اعانت بر اثم کمک کردن گناه کار است در گناهی که از وی صادر می شود و آن هم بوسیله ایجاد جمیع یا بعض مقدمات حرامی که مباشر مرتکب آن می شود.

پس از نقل اقوال، معاونت در جان را بنا بر نظر فقهای عظام می توان چنین تعریف نمود: اگر شخصی هیچ مداخله ای در عملیلت اجرایی سازنده جرم نداشته باشد بلکه نقش او فرعی و طبعی و به اموری چون تهیه مقدمات جرم یا تشویق و ترغیب مرتکب جرم باشد، معاون جرم محسوب می شود.

همچنین بخوانید: بررسی علل رافع مسئولیت جزایی

منبع: www.lawgostar.com